

KOHTUNIKE XXIV KORRALISE TÄISKOGU PROTOKOLL

5. juuni 2025, Viljandi

Juhatas: Villu Kõve, Riigikohtu esimees.

Protokollis: Ave Hussar, Riigikohtu personali- ja kommunikatsiooniosakonna juhataja.

Täiskogul osalenud kohtunike nimekiri on lisatud protokollile (lisa nr 2).

Täiskogul osalenud teiste kohalviibijate nimekiri on lisatud protokollile (lisa nr 3).

1. Täiskogu rakendamine, päevakorra kinnitamine

Riigikohtu esimees Villu Kõve tervitab täiskogul osalejaid ja teatab, et täiskogu rakendamise alguseks on registreerunud 134 kohtunikku.

Villu Kõve teeb teatavaks täiskogu sekretariaadi koosseisus: juhataja Karin Leichter-Tammisto, Kadri Nõmm, Marika Koppel, Ave Hussar, Kristi Jakobsoo, Mart Koppel, Oksana Kaldoja, Kristi Kirsberg, Signe Rätsep, Sandra Sommer.

Sekretariaadi vastu taandusi ei ole.

Villu Kõve: Päevakorra projekt on välja saadetud. Selles on tehtud üks muudatus seoses kohtute haldamise nõukoja sooviga hääletada ka kohtumenetluse hea tava muudatuste üle. Kas kellelgi on päevakorra osas täiendusi? Täiendusi ei ole.

Villu Kõve: Kas keegi on väljasaadetud päevakorra kinnitamise vastu? Vastuhääli ei ole.

OTSUSTATI: Kinnitada päevakord. Kohtunike täiskogu on rakendatud.

Kinnitatud päevakord:

10.00–10.10 **Täiskogu rakendamine, päevakorra kinnitamine**

Villu Kõve, Riigikohtu esimees

10.10–10.20 **Hääletamissüsteemi ja omavalitsusorganite kandidaatide tutvustamine**

Karin Leichter-Tammisto, Riigikohtu esimehe nõunik

10.20–10.50 **Tervitussõnad**

10.50–11.20 **Riigikohtu esimehe ettekanne õigus- ja kohtusüsteemi arengust**

(KS § 38 lg 3 p 1)

Villu Kõve, Riigikohtu esimees

11.20–11.50 **Justiits- ja digiministri ettekanne õigus- ja kohtusüsteemi arengust**

(KS § 38 lg 3 p 1)

Liisa-Ly Pakosta, justiits- ja digiminister

11.50–12.50 *Lõuna, omavalitsusorganite hääletamise lõpp kell 12.50*

12.50–13.05 **Distsiplinaarkolleegiumi praktika**

Paavo Randma, riigikohtunik ja distsiplinaarkolleegiumi esimees

13.05–13.20 **Kohtumenetluse hea tava**

Priit Kama, Harju Maakohtu kohtunik

- 13.20–13.35 **Menetlusosalise vaade**
Norman Aas, Advokaadibüroo Sorainen partner, vandeadvokaat
- 13.35–14.20 **Arutelu esinejatega ja küsimused saalist**
Vestlusjuht: **Kadriann Ikkonen**, Tallinna Halduskohtu kohtunik
- 14.20–14.45 *Kohvipaus*
- 14.45–15.10 **Läbipõlemine ja isikliku eneseabi strateegiad**
Viktoria Saat, psühholoog
- 15.10–15.20 **Töötamine suure töökoormuse ja pinge all**
Ahti Kuuseväli, Harju Maakohtu kohtunik
- 15.20–16.05 **Arutelu esinejatega ja küsimused saalist**
Vestlusjuht: **Liina Naaber-Kivisoo**, Harju Maakohtu esimees
- 16.05–16.15 **Kohtumenetluse hea tava muutmine**
Priit Kama, Harju Maakohtu kohtunik
- 16.15–16.25 **Hääletustulemuste teatavaks tegemine**
Karin Leichter-Tammisto, Riigikohtu esimehe nõunik
Riigikohtu esimehe lõppsõnad

TÄISKOGU ISTUNGI KÄIK

2. Hääletamissüsteemi ja omavalitsusorganite kandidaatide tutvustamine

Karin Leichter-Tammisto tutvustab elektroonilise hääletamise korda ja valimisnimekirja.

Hääletamine toimub ajavahemikus 10.20–12.50.

3. Tervitussõnad

Oma tervitussõnad edastavad kohtunikele Eesti Advokatuuri esimees **Imbi Jürgen**, riigi peaprokurör **Astrid Asi**, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja esimees **Maarja Roht**, Õiguskantsleri Kantslei õiguskorra kaitse osakonna juhataja **Marju Agarmaa**.

4. Riigikohtu esimehe Villu Kõve ettekanne (lisa nr 4)

Ettekande ajal toimub elektrooniline küsitlus, millele vastavad kohtunikud Slido lingi kaudu. Küsimus: Kas kohtute seaduses võiks ette näha võimaluse kohtunike omavalitsusorganite liikmete tagasikutsumiseks?

Vastajaid 121, neist „jah“ 66% ja „ei“ 34% (Slido kokkuvõte, lisa nr 6).

5. Justiits- ja digiministri Liisa-Ly Pakosta ettekanne (lisa nr 5)

Päevakava võimaldab osalejate vaba arutelu ja küsimusi.

Sõna saavad kohtunikud Pihel Sarv, Gerty Pau, Madis Ernits ja Anu Uritam. Küsimusele kohtuniku töökoormuse kohta vastab Justiits- ja Digiministeeriumi kohtute talituse analüütik Külli Luha.

6. Distiplinaarkolleegiumi praktika

Riigikohtunik **Paavo Randma** tutvustab distsiplinaarkolleegiumi ja Riigikohtu üldkogu hiljutist praktikat distsiplinaarasjade lahendamisel (lisa nr 7).

Distiplinaarkolleegiumi 2024. aasta tegevus oli statistiliselt tavapärane (esitati kolm distsiplinaarsüüdistust, millest kõigis jõuti süüdimõistva otsuseni), kuid sisuliselt märgiline. Nimelt kinnitas Riigikohtu üldkogu, et distiplinaarkolleegium on olemuselt kohus ning menetlus on kohtumenetlus, mille puhul tuleb järgida uurimispõhimõtet. Samuti rõhutas üldkogu kohtuniku kohustust teavitada terviseprobleemidest või ametivälistest töökoormustest, mis võivad mõjutada töövõimet, ning vajadusel taotleda koormuse vähendamist.

Ettekandja andis teada, et eelkõige õigusselguse ja kutse-eetika järjepideva tõlgendamise huvides muudetakse varasemat praktikat, mille kohaselt olid distiplinaarkolleegiumi otsused avalikud vaid ühe aasta jooksul: kõik lahendid tehakse tagasivaateliselt kättesaadavaks, vajadusel varjunimestatult.

7. Kohtumenetluse hea tava

Kohtunik **Priit Kama** tutvustab kohtumenetluse hea tava (lisa nr 8) muudatusi tsiviilasjades.

Kasvav pingeline seos kohtumenetluste venimisega ja sellest tulenevate kaebuste sagenemine on tinginud vajaduse hea tava ajakohastamiseks. Eesmärk on anda kohtunikele selgemad suunised, kuidas tulla toime vastandlike ootustega kohtuasjade tähtsuse määramisel, menetlustähtaegade järgimisel ja suhtlemisel menetlusosalistega. Kohtumenetluse hea tava muudatusi on arutatud kohtute sisearuteludel.

8. Menetlusosalise vaade

Advokaadibüroo Sorainen partner, vandeadvokaat **Norman Aas** jagab oma tähelepanekuid kohtumenetluse toimimisest advokaadi vaatepunktist (lisa nr 9).

Eelkõige on probleemiks puudulik kommunikatsioon kohtumenetluses, eriti eelmenetluse faasis, kus menetlusosalistel puudub sageli igasugune teave menetluse edenemisest; süsteemne ja aus kommunikatsioon on kohtusüsteemi toimivuse üks võtmekohti.

9. Arutelu esinejatega ja küsimused saalist

Tallinna Halduskohtu kohtunik **Kadriann Ikkonen** juhib arutelu, mille keskseteks teemadeks on kohtumenetluse kvaliteedi ja kiiruse vahetõke, kohtunike töökoormus ning vajadus lihtsustada menetlust.

Arutelu ajal toimub elektrooniline küsitlus, millele vastavad kohtunikud Slido lingi kaudu. Küsimus: Mis takistab asja kiiremat menetlemist?

Vastajaid 100, vastused jagunesid (Slido kokkuvõte, lisa nr 6):

- Menetlusnormide liigne keerukus – 3%
- Esindajatest tulenevad põhjused (hõivatus, ebapädevus jms) – 9%
- Liiga nõudlik kõrgema astme kohus – 2%
- Liiga palju asju on korraga menetluses – 68%
- Ei ole vaja kiiremini, kuna Eesti kohus on niigi kiire – 18%

10. Läbipõlemine ja isikliku eneseabi strateegiad

Psühholoog **Viktoria Saat** käsitleb läbipõlemise kui kroonilise stressi tagajärje kujunemist ning selle mõju vaimsele ja füüsilisele tervisele (lisa nr 10).

Vaimse tervise hoidmiseks soovitab ettekandja luua töökollektiivides toetavat keskkonda: selgeid ootusi, toimivat infovahetust, regulaarseid koostöövestlusi ja vaimse tervise teemalist teadlikkust. Eneseabi esimesed sammud on stressiallikate kaardistamine, unerežiimi ja toitumise parandamine ning vajadusel professionaalse abi otsimine.

11. Töötamine suure töökoormuse ja pinge all

Harju Maakohtu kohtunik **Ahti Kuuseväli** jagab mõtisklusi töömotivatsioonist, meeskonnatööst ja tööõnnest.

Kohtunik peab oluliseks toetavaid kolleege ning kohtunikuameti ühiskondlikult tähendusliku rolli teadvustamist. Tema kogemuse kohaselt aitavad meeskonnaliikmete innustamine, eksimuste sallimine ja ühise vastutuse tunnetamine vältida stressi ja tugevdada koostööd. Oluline on ka väärtuste selge teadvustamine – esikohal peab olema enda vaimne tervis, seejärel pere ning alles kolmandal kohal töö.

12. Arutelu esinejatega ja küsimused saalist

Toimub arutelu, mida juhib Harju Maakohtu esimees **Liina Naaber-Kivisoo**.

Tõdetakse, et vaimne vastupidavus on suuresti kujundatav teadlike valikute ja harjumustega. Stressi ja läbipõlemise ennetamiseks on oluline oskuslik ajaplaneerimine, enesega rahu tegemine ning avatud ja aus kommunikatsioon nii töökaaslaste kui lähedastega.

Arutelu ajal toimub une teemal elektrooniline küsitlus, millele vastavad kohtunikud Slido lingi kaudu (Slido kokkuvõte, lisa nr 6).

Küsimus: Mis kell te tavaliselt magama lähete?

Vastajaid 110, vastused jagunesid:

- 21.00–22.00 – 4%
- 22.00–23.00 – 34%
- 23.00–00.00 – 37%
- 00.00–01.00 – 22%
- Pärast 01.00 – 4%

Küsimus: Kui lähete magama pärast südaööd, siis millele kulub tavaliselt teie aeg vahemikus 22.00–00.00?

Vastajaid 78, vastused jagunesid:

- Omaette olemine, mõtisklemine, lugemine – 22%
- Ekraaniaeg – 56%
- Kodused toimetused (nt koristamine, pesu jne) – 3%
- Laste magamapanek – 3%
- Olulised vestlused pereliikmetega – 3%
- Töö tegemine, töö peale mõtlemine – 14%
- Sportimine või trenn – 0%

Küsimus: Kui tihti mõtled tööasjadele kella 20.00 ja 08.00 vahel?

Vastajaid 99, vastused jagunesid:

- Kord nädalas – 16%
- Harvemini kui kord nädalas – 8%
- 3 korda nädalas – 14%
- Tihemini kui 3 korda nädalas – 62%

Arutletakse tagasiside vajalikkuse üle kohtuniku töös: konstruktiivne kriitika on vajalik, kuid see peaks toimuma privaatset; positiivne tagasiside võib olla avalik ja innustav. Tõdetakse, et kohtuniku töö võib olla emotsionaalselt koormav, eriti kui see satub avaliku kriitika alla; oluline on läbi mõelda, kuidas sel juhul säilitada professionaalne distants ja kaitsta kohtu autoriteeti.

13. Kohtumenetluse hea tava muutmine

Kohtunik **Priit Kama** selgitab, et enamik tagasisidest seoses hea tava muutmisega on olnud konstruktiivne ja suunatud teksti selgemaks ning kasutajasõbralikumaks muutmisele. Peamised ettepanekud on keskendunud sellele, et dokument oleks konkreetsem ning ei looks kohtunikele liigseid uusi kohustusi ega võimaldaks menetlusosalistel kasutada seda kriitika alusena kohtuniku ründamiseks.

Kohapeal muudatusettepanekuid ega küsimusi ei esitatud. Hääletatakse, kes toetab kohtumenetluse hea tava muutmist täiskogule saadetud eelnõu (lisa nr 8) kujul.

Poolt 112 häält, vastu 0 häält ja erapooletuid 22 häält.

Hääletustulemuste teatavaks tegemine

Karin Leichter-Tammisto teeb teatavaks valimistulemused ja loeb ette hääletusprotokolli (lisa nr 1).

Villu Kõve lõppsõnad

Villu Kõve esitab lõppsõnad ning tänab kõiki ettekandjaid ja osalejaid.

Kohtunike XXIV täiskogu lõppes kell 16.25.

(allkirjastatud digitaalselt)

Villu Kõve
täiskogu juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Ave Hussar
protokollija